

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadónálban átvéve:	
Egy évre	18 kor.
Nejyodóvra	4 c
Melyben hárszáz fordva:	
Egy évre	20 kor.
Nejyodóvra	5 c
Világos postán szállítva:	
Egy évre	24 kor.
Nejyodóvra	6 c

TISZANTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
szombat napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kérésre visszaválaszol
vagy megőrzésére nem vállalkosik.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, szeptember 25.

A kiegyezés.

(K. Ö.) Nem nagy reménységgel nézünk a megindult kiegyezési tárgyalások elé. Oly nagy az ellentét a két kormány álláspontja között, hogy más alig következtethetünk be, mint a viszonyosság alapján a status-quo fentartása.

A gazdasági közvélemény tájékoztatására a Wekerle-kormány körülbelül jelezte azokat a követeléseit, melyekből engedni nem akar. És mivel ezek mind oly természetű dolgok, melyek Magyarország gazdasági önállóságát domborítják ki, előre látható, hogy azokat az osztrák kormány el nem fogadhatja.

A magyar kormány a gazdasági szövetség felbontásával gazdasági szerződést akar az osztrák kormányval kötni. Ez folyománya az autonóm magyar vámtarifa törvénybe iktatásának. De valamint az autonóm magyar vámtarifa visszahatással nem volt a nemzetközi kereskedelmi szerződéses viszonylatokra, az Ausztriával megkötendő kereskedelmi szerződés sem változtatna a két állam gazdasági viszonyán 1917-ig minden maradna a régi. A külső forma a lényegesen nem változtatna. De mivel a szerződés kifelé kézzel foghatóan bizonyítaná a két külön gazdasági egységet, az osztrák kormány, mely lényegben és formában a gazdasági közösséget akarja fentartani, ez ellen kézzel-lábbal tiltakozni fog.

Az önálló vámterület behozataláig az ilyen szerződéskötésnek tehát meg lesz az az eredménye, hogy Magyarország gazdasági individualitása biztosítva leend.

A valuta végleges rendezése szempontjából a magyar kormány a készpénzfizetés felvételét fogja követelni. Ily alakban a készpénzfizetés felvétele nem eléggé világos előttünk. Már tudniillik, ha vívmánynak feltüntetni akarjuk. A készpénzfizetés felvétele már a Széll-kormány idejében elhatározott dolog volt. Valami vis major-félét is emlegettek, melynek bekövetkezése lenne egyedül képes a készpénzfizetés felvételét elodáztatni. És bár automaticen ennek be kellett volna következnie, nem történt gondoskodás annak idején annak életbeléptetéséről. Magyarországról a készpénzfizetés felvételének nincs akadály. Mindazt, amit ellene fel tudtak hozni, a fakultatív készpénzfizetés alaposan megcáfolta.

Természetes dolog, hogy az osztrákok ellene vannak, mint pénzügyi függelenségünk alapvető munkálata ellen. Minthogy azonban a készpénzfizetés nélkül is jórészt emancipáltuk magunkat az osztrák pénzügyiactól, remélhetőleg ezen a

téren az osztrák kormány nem igen fog nehézséget támasztani.

Gazdasági önállóságunk szempontjából fontos a magyar kormány a fogyasztási adók elválasztására való törekvés. Eddig fogyasztási adópolitikánkat teljesen az osztrák érdekekhez kellett alkalmaznunk, ami nem kis zavarokra és magyar szempontból pénzügyi hátrányokra adott okot.

A fogyasztási adórendszer elválasztásának szükségességét mi sem bizonyítja jobban, mint a szesz kontingens, mely egy fontos termelési ágat az osztrák érdekeknek szolgáltat ki és úgy a magyar termelést, mint fogyasztást hátrányosan befolyásolja. Tulajdonképpen az is bizonyosság, hogy a közös vámterületből kifolyólag lett megállapítva a közös fogyasztási adórendszer. Legfőbb ideje, hogy itt rendet csináljunk azzal, hogy függetlenítsük magunkat Ausztria fogyasztási adórendszerétől.

Az osztrák kormány azzal a céllal vonta vissza a Széll-Koerber-féle kiegyezést, hogy jobb kiegyezést tudjon kicsikarni a magyar kormánytól. Ebből ugyan semmi sem lesz. De mint előre látjuk, kiegyezés sem lesz. Lesz tehát viszonyosság. Ez figyelmeztessen arra, hogy 1910-ben csináljuk meg a magyar nemzeti bankot, 1917-ben pedig az önálló magyar vámterületet.

A VI. Katholikus nagygyűlés.

— Harmadik nap. —

A VI. országos katolikus nagygyűlés harmadik napja is a kongresszusra gyűlt fővárosi és vidéki katolikusok nagy érdeklődése mellett folyt le. Reggel 9 órakor szent-mise volt a Szent Ferenc-rendiek templomában, amelyet Fischer Colbrie Agost kassai segédpüspök mondott. Ezt követte délelőtt 10 órakor a Vigadó nagytermében a

Keresztény szövetkezeti kongresszus.

A kongresszuson az egyházi méltóságok közül résztvettek Várossy Gyula dr kalocsai érsek, Csáky Károly váci, Széchenyi Miklós győri, Radnay Farkas besztecebányai és Firczák Gyula munkácsi püspökök; a világiak közül: Zichy Nándor gr., Zichy Aladár és Zichy János grótok. A szövetkezeti gyűlést Zichy Aladár gr., Ó Felsége személye körüli miniszter nyitotta meg a következő beszéddel:

Zichy Aladár megnyitó beszéde.

Sokszor hallani — ugymond — hogy a katolikus nagygyűlések gazdagok ugyan eszmékben, de a mi a nagygyűlésen elhangzik, az csak röpke szó marad. Ez nem igaz, mert a keresztény szövetkezetek is a katolikus nagygyűlések eredményei. A keresztény elvek és a szövetkezetek között szoros kapcsolat van, mert a szövetkezeti tevékenység elsősorban a kis

emberek segítségére irányul, a kis emberek gyámoltása istápolása mindnyájunknak társadalmi kötelessége, amint az egyháznak a hitélet terén vezetni kell a kis embereket, úgy a világiaknak vezetni kell őket a polgári működés terén.

A legmodernebb intézmény, mely a kisemberek érdekeinek előmozdítására a legalkalmasabb az a szövetkezet, mely lehetővé teszi, hogy oly előnyöket élvezzenek, aminöket máskülönben csak a vagyonosok élvezhetnek. A szövetkezet ugyan egyuttal módot lehet találni arra is, hogy a kisembereket egyéb polgári és politikai törekvésekben és általában kötelességeik teljesítésében irányítsuk. Ez az eszköz a legalkalmasabb arra, hogy a népet vezessük, hogy a nép bizalmát megnyerjük, mert bebizonyíthatjuk neki, hogy nem csak ige az, amit nyújtunk, hanem hogy a tettek mezején is tudjuk őket vezetni. Csatlakozzanak a szövetkezeti mozgalomhoz azok is, akik a szövetkezet előnyeinek élvezetére nem szorúlnak rá.

Csatlakozzanak azért, hogy segítsenek gyöngébb felebarátaikon, a kiknek érdekében ezen az uton lehet legtöbbet tenni, mert maga a kis ember, a munkás nép már megértette, már érzi a szövetkezet üdvös voltát. Kész is a szövetkezésben részt venni, de szegénysége és ügyefogyottsága a legjobb szándékot is meggyűlölteti, mert a szövetkezeteknél az első és legfőbb a rendezett hitelviszony, melynek sarkalatos pontja az alap és forgó tőke.

Akinek módjában van, segítse a népet ebben az irányban is, mert a mindinkább kiélesedő társadalmi ellentétet így lehet a legbiztosabban elsimítani s így lehet megszüntetni azt az ingerültséget, melyet a gazdagabb osztály ellen szítanak. A munkás nép pedig forduljon bizalommal a természetes vezetőihez, ahol nincs még szövetkezet, ott meg kell alakítani, mert kár minden napért, a mit e nélkül elveszteszünk. Ezzel üdvözlöm a keresztény szövetkezetek kongresszusát.

Zlinszky János dr volt a szövetkezeti kongresszus első előadója, aki azt fejtegette, hogy a keresztény szövetkezetek alakítása a legszegényebb embereket is hozzájuttatja azokhoz az előnyökhöz, amelyeket a készpénzzel való fizetés nyújt.

Palkovits Viktor a szövetkezetek működésének nehézségeit vázolta. Vitatja, hogy a fogyasztási szövetkezet a magyar mezőgazdának kereskedelmi iskolája.

Molnár István dr. a magyar mezőgazda termelésének fokozásáról szólott és annak szükségét hangsúlyozta. Ezzel a szövetkezeti kongresszus délelőtt 11 órakor véget ért.

A szövetkezeti kongresszussal párhuzamosan működött a nagygyűlés három szakosztálya is rendes helyiségeiben, melyek közt figyelemre legméltóbb volt a

szociális szakosztály ülése.

A keresztény szociális szakosztály ülésén ma került sor lapunk segédszerkesztőjének, Krüger Aladár dr nagyérdékű előadására, melyet a sztrájkokról tartott. Előadásának kivonatát itt közöljük.

Krüger Aladár előadása.

A gazdag ember, ha nincs kenyere, megengedheti magának azt a vigasztalást, hogy majd eszem kalácsot, vagy vajás kilit. A sze-

gény ember gyakran akkor is éheznek, ha kenyere van, mert az a kenyér a családnak, a gyerekeknek kell, neki jó, ha a kenyér haja marad.

Magyarország a szegény emberek országa. Ennek dacára a szegény emberre sehol annyi terhet nem raknak, mint Magyarországon. Nem elég a közteher, mostanában maguk a szegény emberek is egyre több és több terhet vállalnak saját vállalkra.

A folytonos sztrájkolások nem egyebek általánosságban, mint a szegény ember elnyomtatásai. Egyrészt onnan van a nyomor, mert a munkás a sztrájk alatt tetemes bértől esik el. Igaz ugyan, hogy a sztrájkpénztártól segélyben részesülnek, de ezt a segélyt később vissza kell téríteniük. A segély oly csekély összegben van kimérve, hogy a mellé, kivált hosszabb sztrájk alkalmával a munkásnak okvetlenül kölcsönt kell még felvennie, a melyek visszafizetése és a kamatok kiizadása elveszi a munkás keresetének legnagyobb részét. Azt persze nem veszi észre, hogy ugyanazok adják neki uzsorakamatra a kölcsönt, a kik a sztrájkba beugratták. Másrészt a sztrájkok éppen azoknak az áruknak az előállítási költségeit emelik fel, a melyek közt fogyasztás tárgyát képezik, s így mikor ma azt tapasztaljuk, hogy számos közszükségleti cikk árát az előállítás költségei aránytalanul, a mi gazdasági viszonyainkat magasan felülhaladó mértékben megrágitották, ez a körülmény legsújtóbb a munkásosztályra nézve. A szegény emberek egymás koldus-tarisnyájából szedik ki a nyomoruságos fekete kenyeret.

Ennek ellenére a sztrájkok egyre szaporodnak. 1904-ben 325 sztrájk volt Magyarországon, 1905-ben már 600-nál több. Vele szaporodtak a sztrájkok okozta bajok is.

Legnagyobb rekordot az építőmunkások értek el a sztrájk terén és ime, ma már lakás-uzsoráról panaszkodnak, saját lakásaik árát sztrájkolták fel. Intő példa a többi szakmáknak is.

A sztrájkokkal rendszeresen együtt jár több bűncselekmény is, lopás, magánosok elleni erőszak, idegen ingók rongálása, testi sértés, gyakran emberölés, stb. Ezek az erkölcsök elvadását eredményezik. Kivált a sztrájkok erőszakos terjesztése az az alkalom, a melynél tág tér nyílik a bűncselekmények elkövetésére. Itt tehát a törvény szigorának fokozására van szükség.

A sztrájkok erőszakos terjesztése és a dolgozni akaró munkások erőszakos megakadályozása legfényesebben igazolja azt, hogy a szociáldemokrácia sem az egyéni szabadságot, sem a tisztességes munkát nem becsüli. Nemcsak anyagi, hanem erkölcsi kárt is okoznak ezzel s ezért kivált e téren sürgős törvényhozási intézkedés szükséges.

Sok esetben azonban a sztrájk teljesen jogos. Addig nem lehet a sztrájkok megrendszabályozásához fogni, míg a munkásosztály általános jogos követelményei ki nem elégítették. Meg kell szivlelni és átvinni a valóságba azt, a mit Darányi mondott, hogy ma másképp kell gondolkoznunk a szegény ember felől, mint gondoltunk apáink. A kötelező munkásbiztosítás már munkába van véve, következésképpen utána a tüzhelyvédő törvény, a létminimum mentesítése adó és végrehajtás alól, a fokozatos adórendszer a gyermekek munkájának eltöltése, serdülők, nők munkájának, az éjszakai munkának korlátozása, telepítés, parcellázás, vasárnapi munkaszünet stb.

Érdekes, hogy ezeket a munkások organumai követelik, de a mikor megvalósításukra kerül a sor, akkor izgatnak ellene. Példa a munkásbiztosító törvényjavaslatot. Oka ennek, hogy minél kevesebb oka van a munkásnak az elégedetlenkedésre, annál nehezebb lesz a megélhetés egy ujkori keresetághoz, a munkás apostolkodásban. Sajátságos keresetág ez. Nem kell hozzá más, mint néhány beszajkózott frázis és nagy adag lelkiismeretlenség. A ki semmi másra nem válik be, egyszerűen leteszi a tollat a kezéből vagy a hátáról és lesz munkásvezér, a kinek pompás vámot fizet a nyomor. — Minél kisebb a nyomor, annál kisebb a váms.

Ime a forrása annak a rettenetes haragnak, mely a munkássajtóban felhangzott az első komoly szociális törvény elkészültkor.

A munkások jogos igényeinek kielégítése mellett intézkednie kell a törvényhozásnak az iránt is, hogy izgatásból ne lehessen megélni és az izgatók ne állithassanak maguk helyett ártatlan strómannokat. Ha a zászló alatti tisztességes szolgálat alól nincs helyettesítés által megváltás, miért ezt a kedvezményt megadni a btkvvel összeütközésbe került alakzatoknak?

Végül pedig ne feledjük, hogy félrevezetés csak akkor lehetséges, ha van félrevezethető tömeg. Az egész népnevelés és közoktatás keresztény alapokra fektetendő, hogy a munkás és a munkaadó egymást szeretni, megbecsülni tanulják s ne a sztrájk és munkázár-lat, hanem a szeretet és méltányosság alapján rendezzék a gazdasági viszonyokat.

A szakosztályok délután folytatták és bevégezték működésüket. Uléseiteken nagyfontosságú határozati javaslatok kerültek megvitatásra, melyeknek végleges szankcionálása a holnapi zártülés feladata lesz.

A Pázmány egyesület gyűlése.

Délután fél 3 órákor kezdődött a Vigadó dísztermében az Országos Pázmány-egyesület gyűlése. *Prohászka Ottokár* dr. székesfehérvári püspök elnöki megnyitóját az előadók: *Kiss János* dr., *Sziklay János* dr., *Turi Béla*, *Auer István*, *Krüger Aladár* dr. lapunk segéd-szerkesztője tartottak rendkívüli érdekes előadásokat a katolikus sajtó nagytontosságú aktuális kérdéseiről és hoztak jelentős határozatokat azokról a módokról, melyekkel a liberális lapok támadásai ellen a katolikus ügyet megvédelmezhetik.

Krüger Aladár dr. felolvasásának a vidéki katolikus hirlapírás volt a tárgya. Előadásának kivonatát itt közöljük:

A vidéki kath. hirlapírás.

Előttem fővárosi kintőségek szólottak a kath. sajtóról. Mikor a vidéki kath. sajtó egy szerény munkása felszólal ebben a fényes gyülekezetben, önkéntelenül is saját gyengeségét érzi. A vidéki kath. sajtó fejlődése nem tartotta meg azokat az arányokat, a melyekre szüksége lett volna, hogy eredményeket érjen el.

Ezen változtatni kell.

Az országos érdekek mellett a vidéki embert leginkább a saját szűkebb pátriájának dolgai, hogy úgy mondjam, helyi érdeklődés minél kisebb valakinek a szellemi látóköre és az anyagi eszközei, annál helyibb érdekű lappal fog megelégedni. Már pedig a szegény emberek mindig többen és többen lesznek, a fővárosi sajtótól egyre többen és többen maradnak le, a kik pedig ujságot akarnak olvasni.

Más oldalról a vidéki sajtó is egyre több olyan eszköz birtokába jut, hogy olvasási vágyat és az ujdonságok iránti érdeklődést ki tudja elégíteni. Az oltó hajdan főszerkesztő volt a vidéki lapoknál, ma telefon és táviró állanak rendelkezésünkre. Sokan járatnak a fővárosi nagy lapok mellett vidéki lapot is, nemcsak a saját vidékük híreiért, hanem azért is, hogy a világ ujdonságairól hamarabb értesüljenek. Már ez megadja a vidéki sajtó nagy jelentőségét.

Még inkább emeli a vidéki sajtó fontosságát az a közvetlenség, melyben a lap és közönsége egymással vannak. Egy-egy helyi nagyság vezércikkének nagyobb befolyása van, mint egy országos politikai szavainak. Egy szemfüles vidéki riporter pár sorral fel tudja zavarni a nyugodt filisztereket, a kiket az országos érdekek sem tudott volna megmozgatni. Példa rá *Tisza Kálmán* nagyváradi bukása, melyben nagy része volt egy, a szabadelpvűpart lakomáján elmondott tapintatlan és a katolikusokat mélyen sértő beszéd leközlésének.

Ellenségeink be is látták a vidéki sajtó fontosságát és valóban meg kell döbennünk, ha látjuk, hogy az ország lakosságának 60 százaléka katolikus és mégis a vidék összes napilapjai közül csak kevesek katolikusok, az egész vidéki sajtónak pedig elenyésző percentje nem áll a keresztény alapon. Ha nem áll rajta, az annyit jelent, hogy ellensége.

A katolikus ellenes sajtó írási tét foglalt el, egy-egy borzas, kicsapott diákból lett ifju szabadon gázolhat a templom szentélyébe.

Magyarország katolikus közönségének hithűségére nem lehet szebb dicséretet mondani, mint hogy sajtója dacára is megmaradt katolikusnak. Az azonban már nem dicséretére való dolog, hogy olyan a sajtója, mint a milyen.

A szociáldemokraták bezzeg belátták a vidéki sajtó jelentőségét és penészgomba gyorsaságával alapítják apró vidéki lapjaikat. Ma már kilenc vidéki szociáldemokrata lap van, a szociáldemokraták száma összesen 30—40,000. Hol van a katolikus lapok száma és hol vannak a katolikusok milliói?!

A sajtó rossz híre legnagyobb részben a vidéki kis zuglakok dicsősége. Ezek szerkesztőinek kezében végződik a toll revolverben. Es mégis olvassa lapjaikat a közönség, mert nem kap jobbat. Sőt meg is dicséri ezeket a lapokat ott is, a hol kath. lap van. A kath. lapok helyzete nemcsak ellenségeik, hanem barátaik miatt is nehéz. A mi olvasóink gyakran készek tulmináns levelekben szemünkre hányni, ha a báli névsorban nem az általuk igényelt sorrendbe jutottak vagy — horribile dictu! — valahonnan a jelen voltak névsorából kimaradtak, esetleg egy családi eseményt nem irtunk meg elég meleg sorokkal. Hát még mi is katolikus lapnak képzeljük magunkat?! Kritikusunk van elég, ha akkora volna a pártolás is, nem lenne ok panaszra. E mellett ott van a katolikus ujságíró bizonytalan anyagi helyzete, ami miatt állandó munkatársakat találni csak nem hivatásos ujságírók közt lehet — ezért tekintünk mi a fővárosi kartásakra nem irigységgel, az távol áll tőlünk, hanem csak azzal az óhajjal, hogy a mint egyek vagyunk érdelemben, lehessünk egyek munkálkodásunk sikerében is.

Indítványozom: Mondja ki az Orsz. Pázmány-Egyesület közgyűlése, hogy a vidéki kath. sajtó megerősödését az ország fejlődése és a közérkölciség, valamint a hazafias érzés megerősödése szempontjából is elsőrangú kor-szükségletnek tartja.

Az O. P. E. keretén belül orsz. kath. hirlapíró-nyugdíjintézet szervezendő, hogy a vidéki kath. sajtó állandó és hivatalos munkásokat nyerjen. Az O. P. E. választmánya megbíztatik, hogy ez intézmény szervezetről legközelebb javaslatot terjesszen elő.

Meg kell győzni a keresztény közönséget, hogy a kath. vidéki sajtó megerősödése és uralomra jutása éppen a tisztességes közönségnek szolgál előnyére. Rá kell nevelni a közönséget, hogy mielőtt a kath. sajtóban kitölgölni valót keresne, először a maga részéről kövessen el mindent, hogy a kath. sajtó tőkéletes legyen — aztán tessék kritizálni.

Aki a kath. sajtóra áldoz, hitének és hazafiasságának adja tanujelét. A Népszövetség szerves kapcsolatba hozandó az illető vidéki katolikus sajtójával.

A vidéki kath. sajtó különös figyelemmel kísérelje a szociális mozgalmakat.

Kísérelt teendő vidéki kath. krajcáros lapokkal is.

A Pázmány-egyesület ülésével egyidejűleg értekeztek a hittanárok is *Pokorny Emánuel* elnöke alatt. Délután öt órákor volt a

II, nyilvános ülés

A Vigadó dísztermét zsutólagos töltötte meg a nagygyűlés katolikus közönsége.

Az ülést *Zsichy János* gróf nyitotta meg. Majd felolvasta a kabinetirodától a nagygyűlés üdvözlő táviratára érkezett választ.

A király táviratának felolvasása után az

elnök átadja a szót Nagy Emil dr-nak, aki a vagyonszerzésről tartott magas színvonalon álló előadást.

Csernoch János dr a kath. iskolák jövőjét fejtegette. Előadásának lényege az, hogy minden hitközség állítson fel katolikus hitvallásos iskolát, de ehhez ne csak a főpapok támogatását várják, hanem járuljon hozzá minden katolikus hívő a maga filléréivel.

Orkányszerű taps fogadta a következő előadót, Prohászka Ottokár püspököt, aki az url és női divatmorálról tartott rendkívül érdekes előadást.

A divatos uri morál — ugymond — szabadabb teszi a férfit a rosszban, és leköti a nőt a jóban. Kétféle becsületet ismer. Amiben a nőt megkövezi, abban a férfit menti. A férfit szabadabb teszi a bűnben. Ez a nyomorult világnézet a közgondolkodásba átvive valóságos izlandi mocsárt teremt a közgondolkodásban.

Elpusztít erdőt és mezőt. A nemek virágát elhervasztja és bele fojtja ebbe a bűzhödött mocsárba és a házasságot és családi életet konvencionális hazugsággá aljasítja. Nem igaz, hogy az egyház a nemi viszony ellen van. A szerelem Isten akarata, de csak a házasság megszenteltségében.

Az Isten parancsolata és a természet szava, hogy ne paráználkodjál, vagyis vért ne ronts. Csak a tiszta vérben lehet élvezni az erkölcs örömeit, benne ifjukorunk lelkesedését és nemes idealizmusát.

A test is Isten teremtménye, de éljen nemes életet a tiszta vérben és a lélek erejében. Ugy kell nevelni a testet, hogy mindig elég hatalmas legyen rajta az erkölcsi érzésnek. Az anyák vigyázzanak a fiukra is úgy, mint a leányokra. Egyház és társadalom, fegyelem és ethika fogjon kezét, ha a kérdést megoldani akarja. Párosuljon a nőtisztelet a férfi erénnyel és akkor a divatos romboló morál a tiszta erkölcs éltető forrásához juttat.

Az óriási tetszéssel fogadott beszéd után az ülés véget ért.

Este 8 órakor a budai Kath. Kör fényes sikerű művészestélyt rendezett a nagygyűlés tiszteletére.

Burgyán Aladár — államtitkár. A »Független Magyarország« mai számában, feltűnő helyen azt írja, hogy Burgyán Aladár országgyűlési képviselőt, a lap főmunkatársát a kereskedelmi minisztérium adminisztratív államtitkárává fogják kinevezni. A nevezett lap megjegyzi, hogy a hirt, melyet a késő éjjeli órákban kapott, nem volt módjában ellenőrizni, de valószínűségében nincs oka kétkedni.

Konstantinápolyi új nagykövetünk. Diplomáciai körökben az a hír van elterjedve, hogy gróf Calice, a bukaresti osztrák-magyar követ helyébe Pallavicini János örgróf van kinevezve.

A kolozsvári petíció sorsa. Kecskeméthy István dr a kolozsvári I. kerület képviselőjének megválasztása ellen a kisebbségben maradt Bőhm-párt tudvalevőleg petíciót adott be a kuriánál, melylyel a Kúria választási tanácsa ma foglalkozott és azt alaki hiányok miatt visszautasította.

Előfizetési felhívás.

Uj évnegyed küszöbén állunk. Tizenkét esztendő múltunk folyamán a fejünk fölött elsuhant éveknek soha egyetlen egy szakát sem köszöntöttük annyira bizalomteljesen s a becsületes küzdelem munkasikerének oly erősítő öntudatával, mint ezt a mostani évnegyedet. A pozitív alkotások korszaka következett el a liberális éra jogfeladó kormányzata után. Az alkotó munka sikerében osztozni kell Magyarországnak keresztény közvéleményének is.

A nemzetek sorsát intéző Gondviselés, a magyarok Istene próbára tette a mi hűségünket s most a megaláztatások után lélekben megjutalmazta mindazokat, a kik a közélet különböző csatasaiban megállották helyüket. Mi tollal küzdöttünk s hogy jó harcot harcoltunk nemcsak közönségünk ragaszkodása s kivált az ujkorszak örömnapjaiban megnyilatkozó szimpátiája igazolja, hanem a közéletnek, főként a keresztény megújulás vesződséges munkálkodásával előkészített hatalmas etikai nivó emelkedése első sorban. A mi zászlónkat lobogtatják ma a közélet méltó, igazi vezeterei s akik a fórumon dominálnak, azokat az elveket hirdetik, a melyekért a mi sajtónk munkáit valaha tömlőre vetették az igazság hóhérai.

Változott az idők járása. Mi azonban a régiak vagyunk. Lapunk csonkítatlan egészében az, ami tizenegy esztendőn keresztül volt. Valljuk, amit Prohászka Ottokár székesfejérvári püspök ajkáról is hallottunk legutóbb, hogy nekünk a sajtó nem üzérkedő vállalkozás, hanem élethivatás. És ezt a tenkölt missiót lelkünk egész idealizmusával; legjobb erőnkhez képest, tollunk minden becsületes iparkodásával, következetesen iparkodunk betölteni.

Ideáltunk az erkölcsi és vagyoniilag erős, hatalmas keresztény Magyarország.

Zászlónk a Máriás-lobogó, rajta a kereszt s a keresztben tulipánkoszoru.

Fegyvereink a régiak. Nyílt sisakkal küzdünk, a tisztességes sajtó harcmodorában. Szenzációkat nem hajhászunk. Pletykákban nem utazunk. Személykultuszt nem üzünk. Sem mások hűségét nem kamatoztatjuk, sem mások gyöngéiből hasznot nem huzunk. Elszánt harcunkban joggal számítunk a becsületes, hitű, hazafias katolikus társadalom szellemi és anyagi támogatására.

Felhívjuk előfizetőink figyelmét ehelyütt is arra a kedves meglepetésre, melyben a Tiszántul Naptárával lapunk minden előfizetőjét karácsonyra részesíteni fogjuk, még azokat is akik csak most az utolsó évnegyedben lépnek előfizetőink sorába. A Tiszántul Naptára nemes és kedves szórakozást fog nyújtani szépirodalmi részében előfizetőinknek, hasznos tájékoztató lesz és összefoglaló tárgyilagossággal történetét adja az 1906-ik év mozgalmainak és eseményeinek.

Bizalommal kérjük előfizetőink támogatását, az előfizetési pénzeknek, valamint az esetleges hátralékok beküldését.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre — — — — 16 kor.
Negyedévre — — — — 4 "

Helyben hához hordva:

Egész évre — — — — 20 kor.
Negyedévre — — — — 5 "

A TISZÁNTUL
szervezősége és kiadóhivatala.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTÓ.

Szept. 23—26. A VI. kath. nagygyűlés Budapesten

* **Személyi hir.** Kossuth Lajos Tódor ma délelőtt bucsulátogatásokat tett az egyes minisztereknél, este pedig visszautazott Milánóba.

* **A V. H. O. Sz. gyűlése.** A Vidéki Hirlapírók szövetségének igazgatósága a napokban tartotta gyűlését Szegeden Szávay Gyula elnöklése alatt. Az igazgatóság ezuttal jegyzőkönyvileg kívánta üdvözölni Rákosi Jenőt a Budapesti Hirlap 25 éves fennállásának évfordulója alkalmából. Számos folyó ügy elintézése után az igazgatóság tudomásul vette a félévi zárszámadásokat, mely szerint a szövetség jelenlegi vagyona 112 903 kor. 69 fillér, mely összegből a tényleges érték 97,597 kor. 19 fillér, biztos követelés pedig 15,306 kor. 50 fillér. Az 1906. évben az igazgatósági ülés napjaig beteg és állás nélküli hirlapíróknak 1840 koronát utalványozott a szövetség a segélyalapból. Dr Brájfer Lajos indítványára kimondta az igazgatóság, hogy megkeresi az »Országos Színész-Egyesület« vezetőségét, valamint az összes magyar vidéki színigazgatókat, hogy színházaikban az V. H. O. Sz. segélyalapja javára évenként egy-egy előadást szíveskedjenek rendezni, mely előadások jövedelmének felét adnák a Szövetségnek.

* **Szmracsányi püspök adománya.** Dr. Szmracsányi Pál, megyés püspökünk a Szigligeti-szobor alapja javára 500 koronát juttatott tegnap Hoványi Géza dr.-hoz, a szoborbizottság elnökéhez.

* **Andrássy szobrának leleplezése.** Fővárosi tudósításunk nyomán mi is hírt adtunk arról, hogy Andrássy Gyula gróf szobrának leleplezése valószínűleg tavaszra marad az ács és kőmíves iparban kiütött válság miatt. A szoborbizottság elnöke Gromon Dezső most megcáfolja a lapok ebbeli közléseit. A hadügyminiszter ugyanis most értesítette a szoborbizottságot, hogy a szobor talapatának munkálatai elvégzésére műszaki csapatokat bocsát a bizottság rendelkezésére s így a leleplezés még az őszön, valószínűleg novemberben, mikor a delegációk Budapesten lesznek, megtörténik. A leleplezésen személyesen jelen lesz őfelsége is.

* **A király egészségi állapota.** Udvari körökből a következő autentikus értesítést kaptuk a király egészségi állapotáról: A király, mióta Ischlből hazajött, nem hagyta el a schönbrunni kastélyt. A felség most is köhög és meglehetősen katarhusa is van, miért is a szobában kell maradnia, nehogy újra meghűljön. A király egyelőre Schönbrunnban marad, ahol az államügyeket a rendes módon intézi. A király mint rendesen, korán kel és délig államügyekkel foglalkozik. Herzl dr udvari orvos a királyt mindennap megvizsgálja. A király gyengélkedése következtében az általános audienciák is elmaradnak és hír szerint a felség a Deutschmeister-emlékszobor szombati leleplezésénél sem lesz jelen. Valószínűleg a trónörökös fogja helyettesíteni. A királynak Gödöllőre, illetve Budapestre tervezett utazása is elmarad.

* **A mérnökség kérelme.** A városi mérnökség tegnap a városi tanácshoz átiratot intézett, melyben az építéstügyi szabályrendelet revíziója ügyében arra kéri a tanácsot, hogy a szabályrendelet tárgyalását az ősz

idény tárgyalási körébe föltétlen vegye be, hogy a tavaszon már e szabályrendelet szerint történjenek az építkezések. A régi rendeletek ugyanis hiányosak és az azok szerint épülő házak a város fejlődésére hátrányosak. A mérnök a már be-terjesztett szabályrendelettervezetkezéshöz most egy újabb pótlást is fűz, melyben az építkezés formáját határozza meg, különösen a város külterületeire. Az átirat szerint ez újabb pótlást a Külváros egészségtelen volta provokálta, van azonban más ok is, tudniillik a város külterjeszkedése. A pótlásban a várost övezetek szerint osztja be. A külső, tehát a szőlőhegyi részeket egy külön övezetbe foglalja és az ottani építkezési modort is előírja, oly indoklással, hogy azokon a területeken villarendszer szerint kell építkezni, mivel ott apró házak építésének nincs helye.

* **Néváltoztatás.** Vádi István nagyszalontai lakos nevét belügyminiszteri engedéllyel *Mágori*-ra változtatta.

* **A Bocskay szobor.** Debrecenből tegnap értesítés érkezett minden vármegye és város törvényhatóságához. Ez értesítésben a Bocskay szobor bizottság tudatja a törvényhatóságokkal, hogy a szeptember 30-ára tervezett Hajdusoboszlón fellátható szobor leleplezése elmarad, mivel a szobor érbeöntésével még mi csenek kész. A leleplezési ünnepély idejéről annak idején a szoborbizottság külön értesítést fog kibocsájtani.

* **Szabályrendelet az autómobilok ellen.** Lovag *Knauer* Károly kérelemmel járult a főkapitányhoz, hogy a kerékpárosoktól tiltsa meg a jelző kürt használatát. A főkapitány a kérelmet oly indoklással utasította el, hogy a járművek tulajdonosainak ép oly közérdekű célja a kürtjelzéssel való elgázolás elhárítása, mint az autómobilok, vagy motorok tulajdonosainak. E kérelem a főkapitányt arra indította, hogy az autómobilok és motorok száguldozásait és kihágásait egy kissé korlátozza. Szabályrendelettervezetet készített, melyben az autómobilokat még nagyobb szigor alá vette mint a kerékpárokat. A tervezetet a főkapitány a tanács elé terjesztette.

* **Esküvők.** Dr. *Puskás* Béla ügyvéd e hó 29-én szombaton délelőtt fél 12 órakor esküszik örök hűséget az olasz-i ev. ref. templomban *Hegyesi* Katinka kisasszonynak, *Hegyesi* Márton ügyvéd és neje *Beöthy* Eszter kedves és művelt leányának. — Dr. *Némethy* Ferenc ügyvéd október hó 7-én délelőtt 11 órakor esküszik örök hűséget a Barátok templomban *Darvassy* Margit kisasszonynak, *Darvassy* Lajos városi tanácsos kedves szép leányának.

* **Az angol vendégek elutazása.** Az Eighty-klub tagjai számszerint huszonnyolcan, ma reggel 7 óra 50 perckor a hegyi pályaudvarról különvonaton Tatra-Lomnicára utaztak. A társaságot utjában a földmívelésügyi miniszterium három magasrangú tisztviselője kíséri. A télihivatalos Bud. Tud. jelenti: Az Eighty klub tagjai tegnap tartott értekezletükön elhatározták, hogy a bécsi meghívásnak eleget tesznek. Ezt a meghívást, amint értesülünk, a londoni osztrák-magyar nagykövetség az angol külügyminiszternél tett tudakozódása előzte meg; de az Eighty-klub tagjai még szombaton abban a véleményben voltak, hogy az egyes tagok utiterveinek különbözőségénél fogva azoknak Bécsben egyszerűen való megjelenése alig lehetséges. Hogy azonban az ilyen eljárásból esetleg származható félreértéseknek elejét vegyék, a tagok többsége utitervét oly módon változtatta meg, hogy a hónap vége felé egy nagyobb csoport egy időben megjelenhetik Bécsben. Az illetékes bécsi helyre küldöttek is már ebben az értelemben igen lekötelező formájú értesítést. A mai nap folyamán fognak a továbbiak eldőlni. Amint bennünket értesítenek, gróf *Apponyi* Albert az angol parlameneti férfiakkal való érintkezése során ez elhatározás létrejött érdekében jelentékeny működést fejtett ki.

* **Öngyilkos gyógytári gondnok.** A Török-féle »Opera« gyógyszertár gondnoka

Ráth László tegnap délután apósának, Reppich Ferencnek, Visegrádi-utca 98. számú lakásán szívenlőtte magát és meghalt. A rendőrségnek hagyott levelében azt írta hogy ne boncolják fel, maga végzett magával. Ráth morfinista volt. Ezért gyanítják, hogy öngyilkosságát önkívületben követte el.

* **A szakácsné pincsije.** A cselédek igényei most oly irányban kezdenek fejlődni városunkban, hogy nem Magyarországon, de a vén Európában sem találjuk párját. Az utcai konyha kivánalma ma már közönséges. A kielégíthetetlen igényeket most hatalmas lépéssel vitte előre egy helyi szakácsné, kinek asszonya tegnap panaszt is tett a cselédügyosztály főnökénél. A szakácsné felfogadásakor többek között kikötötte, hogy csak az esetben áll be, ha az ő pincsi kutyájának a háznál való tartását megengedik. E szerény (?) kívánalmat a gazdasszony oly föltétellel fogadta el, ha a nélkülözhetetlen pincsi nem a konyhában, hanem az ő kutyái közt az udvaron fog tartózkodni. A szakácsné a pincsivel és díszes kalapjával beköltözött az új helyre. Legelső nap a szakácsné az ebéd készítés közben is a pincsivel együtt sürgölődött-forgolódott a konyhában. A gazdasszonynak nem tetszett a kútva kuktság, azonban tekintettel arra, hogy még új a cseléd, eltűrte. Elkövetkezett a dél és a szakácsné a gazdasszony jelenlétében a pecsenye legszebb részét levágta és mintha talán odahaza lenne, a pincsinek adta, amely nagy tetszése nyilvánítása mellett kitünő étvágyal fogyasztotta el. A gazdasszony némán tűrte e műtétet, csak nagy elégedetlenséggel nézte a kútva megelégedett pófáját, melyet az folyton nyalogatott. Elmúlt az ebéd. A konyhában következtetett a mosogatás és a pincsi kiváló szorgalommal nyalogatta az edényeket, míg az ajtóból nyivákolva tekintgette be a gazdasszony kutyái. Ezt már nem nézhette szó nélkül a gazdasszony, nem volt hozzá szokva a kutya mosogatáshoz és fel is szólította a szakácsnét, hogy a kutyát sziveskedjék a mosogatás művészetétől eltiltani. A szakácsné e felkérésre mint egy démon kelt a pincsi védelmére. Ha a kutyámat nem becsülik semmire, akkor én is megyek. Es elment a pincsivel együtt, ott hagyva a gazdasszonyt a pincsitől kinyalt edények között. A gazdasszony az eltávozott szakácsné ellen megtette a feljelentést.

* **Vasöntöde Nagyváradon.** Tátray Sándor lakatos, aki ez iparágat bámulatos szorgalmával és kitartásával városunkban valóssággal vezeti, mint köztudomású, iparát vasöntődével bővítette ki. A vasöntöde, mely még ez ideig városunkban nem létezett, a vasiparra igen jó hatással lesz. E mellett bizonyít maga a tény, hogy a még igen fiatal telep szép virágzásnak indult. Sőt olyan lendületet nyert, hogy a tulajdonos szép jövőt jósol a telepnek és azt nagyobb arányban akarja fejleszteni. A jelenlegi telepnek nevezett hely a városban házak között, közel az emberekhez van és igen kisméretű. Ez természetesen a közegészségügyre káros hatású és igen sok kellemetlenségnek van kitéve miatta az öntöde tulajdonosa. Tátray kérelemmel járult a városhoz, hogy a vasöntöde részére a város az ősi temető közelében, hol szemétdombok vannak, egy holdnyi területet adjon el neki négyszögölenként 1 koronájával. A kérelem véleményezés végett a mérnökségnek lett kiadva, honnan tegnap érkezett vissza a városhoz. A mérnökség nem hoz fel kifogást az ellen, hogy a vasöntöde a városból kitelepíttessék, azonban az egy négyszögöl terület 1 koronáért való eladását nem helyeselte, hanem egy négyszögölméternek 2 koronáért való eladását javasolja. E javaslatának támogatására azt hozza fel, hogy a szemétdombokat nem adhatja el a város olcsón, mivel városunk nagy része is szemétdombon épült és most jó pénzt ér. A jövőben

tehát a város kiterjeszkedhetik az ősi temetőig akkor pedig nem egy koronát fog érni az ottani egy négyszögölnyi terület. Tátray valószínűleg így is meg fogja venni a területet.

* **Az osztálysorsjáték.** Az osztálysorsjáték tegnapi húzásán a következő számokat húzták ki nyereménnyel:

90,000 koronát nyert: 103885.

15,000 koronát nyertek: 95793 115220.

10,000 koronát nyertek: 3217 88390.

5000 koronát nyertek: 8450 30068 43735 124446.

2000 koronát nyertek: 129 658 2617 10716 11842 18682 29509 30440 32849 33337 36556 37112 38728 39368 44151 44163 46114 50098 56415 64732 65678 66893 69961 72721 75321 75538 78618 8421 102070 107569 11065 112327 116948 11752.

1000 koronát nyertek: 5167 6250 9661 13960 14340 16752 71370 22995 26279 29473 30547 30952 31345 33309 34368 38186 38242 41153 48849 53778 70334 56875 60183 63466 66315 68536 70334 70738 72755 74618 74899 77638 81081 81114 81374 81402 82101 87780 87813 89967 90379 90814 102405 106681 107364 107579 108459 113092 114167 114337 114944 117127 117507 120972 121364 123539

A többi kihuzott számok 500 és 200 koronát nyertek.

x Legolcsóbban, s a legnagyobb raktárt kapjuk őszi újdonságokban az **Amerikai Áruházban** Nagyvárad olasz fő-utca, mely áruház Nagyvárad és vidéke előkelő közönségének találkozási helye.

Érdeke tehát mindenkinek az ottani való széttekintés.

SZÍNHÁZ.

A színügyi bizottság ülése.

A Szigligeti színház színügyi bizottsága *Hoványi* Géza dr. elnöke alatt tegnap délután ülést tartott.

Jelenvoltak: *Beczkay* Lajos, *Kurländer* Ede dr., *Stark* Gyula, *Gyémánt* Jenő dr., *Rimler* Károly, *Mihelfi* Lajos dr., *Döri* Ferenc dr., és *Juricskay* Barna. *Somogyi* Károly szinigazgató az ülésen nem volt jelen.

Az ülésen az elnök előterjesztette *Bölöny* József beadványát, melyben *Bölöny* a színház baloldali földszinti I. páholyának bérletére tesz ajánlatot.

Bölönyi ajánlata azért érdekes, mert még 1901-ben a színügyi bizottság úgy határozott, hogy a baloldali földszinti I. páholy és az igazgató által meghatározandó emeleti kispáholy bérbe adható ne legyen azért, hogy mindig legyen a színházban olyan páholy, melyet a színügyi bizottság nem bérlő tagjai, de különösen a nagy közönség indokolt esetekben igénybe vehessenek a napi árban. — *Somogyi* a színügyi bizottság határozatát annyiban reápektálta, hogy a fentartott páholyokat bérbe nem adta, de kijátszotta azzal — legalább *Bölöny* beadványa szól róla — hogy napi árban állandóan *Schwarz* Ferenc vette ki a páholyt, úgy hogy bárki más, ha elsőnek jelentkezett is a páholyjegy megvételére pénztárnyitáskor, mindig azt a választ kapta, hogy már kivette *Schwarz* Ferenc.

A színügyi bizottság *Bölöny* ajánlata felől úgy határozott, hogy leveszi egyelőre a napi-rendről és mindenekelőtt meg fogja hallgatni e tárgyban *Somogyi* direktort.

Mint hogy *Somogyi* még nem terjesztette be a műsortervet a színház október havi előadásairól, a bizottság felhatalmazta az elnököt, hogy az első napok előadásainak műsortervét a saját személyében vizsgálja felül és hagyja jóvá, de a jövő hónap első hetében hívja össze a bizottságot, hogy határozzon az egész havi műsorterv felől.

EGYESÜLETEK.

A jegyzők módosított alapszabályai.

A belügyminiszter tegnap küldte le a jegyzők egyesületének módosított alapszabályait. A miniszter a reformált alapszabályokat jóváhagyta.

TÁVIRATOK.

A szultán állapota.

Konstantinápoly, szept. 25. A szultán hólyagkőben szenved. Az az operáció, melyet Nureddin basa aug. 10-én végzett, nem volt veszedelmes. Bergmann tanár azt mondta, hogy a szultán állapota teljesen kielégítő, a veszedelem csak abban van, hogy a szultán a legapróbb állami ügyeket is maga akarja intézni, jóllehet nyugalomra szüksége volna.

Az oroszországi forrongás.

Berlin, szeptember 25. Pétervárról jelentik: Bogdanovics tábornok a pogromok főrendezője, nagy pénzösszeget kapott a belügyminisztertől nyomtatványainak terjesztésére, Bogdanovics a vidékre utazott.

Odessza, szept. 25. A pétervári közigazgatási hatóság körlevelet küldött az összes vidéki hatóságoknak, hogy azok a parasztok ellen, kik a *viborgi* felhívás értelmében megtagadják az adófizetést, katonasággal járjanak el. Újabb zavargás kitörésétől félnek.

Hamburg, szept. 25. Helzingforsból jelentik: Korczkov második kikötő parancsnokot tegnap délelőtt egy őrtálló katoná gyónlotta. A cári pár e merénylet következtében nem fog partra szállani.

Pétervár, szeptember 25. A szamarai kormányzásban terjedő éhínségről borzasztó részletek érkeznek. Az emberek hetenkint csak 3-szor esznek és a betegségek iszonyúan terjednek. A járási főnökök is embertelenül bánnak a néppel. Így a napokban 7 vagon gabonát hozatott, melyet a férgek már egészen összerágtak. A városokban is kitört az éhínség. A skarlát és hastífusz rettenetesen terjed.

TANÜGY.

Iparoktatási bizottsági gyűlés.

A következő sorok közlésére kértünk fel: A nagyváradai iparoktatási bizottság az óraadó tanítók megválasztása céljából folyó évi szeptember hó 28-án délután 4 órakor a kir. tanfelügyelő ur elnöklelte mellett gyűlést tart, melyre a bizottság t. tagjait tisztelettel meghívom. Nagyvárad, 1906. szept. 25. *Ragány* János, iparokt. biz. elnök.

MULATSÁG.

Kolon a Legényegyletben. Az őszi beállítással megkezdődnek a kolon esték. A *Katholikus Legényegyletben Herlicska* Nándor, okleveles táncosító folyó hó szeptember 20-án nyitotta meg tánciskoláját. A táncfolyamra naponta iratkozhatnak az egyesület gondnokánál az egyesület tagjai, vagy akik tagok gyanánt jelentkeznek, valamint derék iparos és kereskedő családjaik leányai. Táncoktatás hetenként háromszor lesz, még pedig kedden, csütörtökön és vasárnap a felnőtteknek este 8-10-ig október 1-től az iskolás gyermekeknek 5-7-ig az egyesület nagytermében. A táncolon a tanult darabok bemutatásával november végén fog befejeződni. Egyéb felvilágosítás az egyesület nyerne.

Igazságszolgáltatás.

A kólyi gyilkosság.

Egészen regényes háttere van annak a bűncselekménynek, melynek tárgyalásába tegnap fogott a nagyváradai esküdtbíró és melynek tárgyalása nyilván a holnapi napra is kinyulik. A vád szerint *Orbán* Margit hites felesége *Balázs* Jánosnak, *Nagy* Imrével, egy jó módú kólyi parasztagzával szándékosan megölte *Balázs* Jánost.

Balázs János az eddig kihallgatott tanúk vallomása szerint jóra való, dolgos ember volt, aki *Orbán* Margitot ezélt 13 évvel váltotta ki egy nagyváradai örömtanyából és feleségül vette. *Orbán* Margit azonban kikapós asszony volt és viszonyt kezdett *Nagy* Imrével. Az elmúlt évben el is hagyta törvényes urát és összeállt *Nagy* Imrével. *Balázs* János nem tudta felejteni hites feleségét, elment tehát *Nagy* Imre szőlőhegyi tanyájára, hogy megbéküljön vele és visszahívja magához.

A szőlőhegyen *Nagy* Imre fogadta, akivel szótálatása támadt. A szótálatás csak mar verkedéssé fajult és *Balázs* János egy bicskával fején megsértette *Nagy* Imrét. Időközben előjött *Orbán* Margit is, s hogy meglátta *Nagy* Imrét veszélyben, egy fejszével megölte a hites urát. *Orbán* Margit védelmében arra hivatkozik, hogy férje durván bánt vele. Azért volt kénytelen otthagyni az urát. De tagadja, hogy viszonya lett volna *Nagy* Imrével. *Balázs*ra azért emelt fejszét, hogy *Nagy* Imrét megvédje *Balázs* életveszélyes támadásától.

A szenzációs bűnygyben 20 tanu van beidéztve, melyek közül többet csak ma fog kihallgatni a bíróság.

Nagy Imre védelmét *Medvigy* Gábor dr. *Orbán* Margitét pedig *Kripka* Henrik dr. ügyvédek látják el. Az ügyész *Gáthy* Bálint.

A szenzációs bűnygy tárgyalásának nagyon sok hallgatója volt.

REGÉNYCSARNOK.

A titok.

— Bűnygyi regény. — 19.

Irta: *Fergus Hume*.

— Angolból. —

Pedig a derék detektív csalódott mert *Brian* kocsija csak végigvágatott a *Powel*-utcán s aztán céltalanul keresztül-kasul járt egész keleti *Melbourne*-on, úgy hogy a detektív kocsija végre meguntta ezt a bolond járást és boszusan megállította lovát:

— Nézze csak, uram, — mondta kedvetlenül, — meddig tart és mire való ez a hajsz? A lovam fáradt és nem is abrakoltattam...

— Csak hajtsen! — biztatta *Gorby* a kocsi, — jó borra való, ha nem szalasztja el azt a másikat.

A kocsi kisé megnyugodva csapott rá a lovára, s aztán mind a két kocsi egymástól tisztes távolban robogott a városon keresztül-kasul vagy másfél óráig, míg végre *Brian* kocsija megállt a *Collins* utcában, az utas kiszállt és eltűnt a kincstári parkban.

— Vigye el az ördög! — bosszankodott a detektív, kifizetvén a kocsi díját, — ez ugyan megjárta velem a bolondját, de azért mégis fogadni merék, hogy a *Powel*-utcában lakik.

És a derék detektívnek igaza lett, — de előbb is félórát kellett lótnia-futnia mindenütt *Brian* nyomában, aki végre csakugyan a *Powel*-utcában állt meg egy tisztes lakóház előtt s még egyszer óvatosan körülnézvén, el is tűnt a ház kapuja alatt. Szerencsére *mr Gorby* idején egy falkiugrás mögé bujt, úgy hogy *Brian* nem láthatta meg.

— Holnap, ha nem lesz otthon, — okoskodott magában a detektív, — meglátogatom a háziasszonyát, hogy hány órakor jött haza a gyilkosság éjszakáján. Ha az idő összevág, rögtön elfogatási parancsot kérek és letartóztatom.

IX. FEJEZET.

Mr Gorby végre elégedett.

Bár a hosszú gyaloglás kifárasztotta, *Brian* azért mégse aludt jól azon az éjszakán. Folyton *Whyte* járt az eszében s ha el is szunnyadt néha, minduntalan föl fölriadt, mert lidércnyomás-féle gyötörte. Utoljára, hajnal felé, azt álmodta, hogy kocsiiban és mellette van *Whyte* is, már holtan, dermedten és utálatosan vigyorg rá. Aztán a ló megvadul, elragadja a kocsit, mely szédületes gyorsasággal repül a szakadékos uton az örvény felé... most hirtelen befordul a mélységbe, *Whyte* örületesen föl-kacag és... és *Brian* rekedt kiáltással arra ébredt, hogy ű az ágyban és egész teste csurom víz.

Mivel már reggelre járt az idő és aludni úgy se tudott volna, fölkel és megrögzött. A fürdő jól tett neki és felüdítette ugyan, de mikor belenézett a tükörbe, szinte visszarettent a tulajdon arcától, oly sápadt és kimerült volt.

— Kellemes lesz az életem, ha ez így tart tovább! — dunnogte magában elkese-redve. — Bár soha se ismertem volna meg azt a *Whyte*!

Mind a mellett gondosan felöltözött s aztán becsöngette a háziasszonyát. *Mrs Sampson* töpörödött, sovány anyóka volt s ha lépett, mozgott, a csukló minden izületükben csikorogtak, mint a kenetlen géprészek, amelyek olajozásra szorulnak. A hangja rikácsoló volt, mint a tücsöké s mivel mindig valami kopott, barna házi pongyolában járt, hasonlított is némilg ehez az állathoz. Becsoszogott *Brian* szobájába az »*Argus*«-szal és a kávéval, de meghökkenve állt meg, midőn meglátta lakójának sápadt arcát, beesett szemét.

— Uram-Isten! — cripelt rikácsolva, — talán csak nem beteg?

— Csak keveset aludtam, *mrs Sampson*, — felelte *Brian*, kibontva az »*Argus*«-t, — ez az egész.

— Bizonyosan kevés a vére, — fecsegett *mrs Sampson*, — azért nem bír aludni. Lám, volt nekem egy nagybátyám, az ugyan tudott aludni, akár háromszor huszonnégy óráig is egy huzamban. Soba olyan álomszuszékot nem láttam. Hanem hát tömérdek is volt ám a vére! És tudja-e, hogyan gyógyították ki? ... El se hinné talán: erét vágta rajta. És a vére úgy ömlött, zuhogott, mint a *Niagara*, hogy őt saját is tele lett vele...

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Mikor lesz a szüret? A szüreti idő meghatározása tárgyában következő sorok közlésére kértek fel bennünket A nagyváradai hegyközségi birtokosok választmánya által a birtokosok őszi rendes közgyűlésének megtartására határidőül 1906. évi szeptember hó 30-ik napjának d. e. 11 óráját a városház tanácstermében kintűzte. Mely közgyűlésre a t. szőlőbirtokosokat azon értesítés mellett van szerencsém meghívni, hogy a közgyűlés tárgyát a folyó évi általános szüret határidejének megállapítása fogja képezni. Nagyvárad, a hegyközségi birtokosok választmányának 1906. évi szeptember hó 24-én tartott üléséből. *Bordé* Ferenc vál. jegyző.

Értéktőzsde.

Budapest, szeptember 25.

Osztrák hitelrészvény	678	—
Magyar hitelrészvény	796	—
Leszámitoló bank	506	—
Ritnamurányi	525	—
Osztrák-m. állam vasutirészvény	670	—
Közuti vasut	594	—
Városi villamosvasut	327	50

A gabonatőzsde határideje.

Budapest, szeptember 25.

Buza okt.	14 30	—	14 32
Rozs okt.-re	12 32	—	12 34
Tengeri ápt. 1907	12 94	—	12 96
Zab apr. ra	—	—	92 78
Répeze aug.-ra	24 20	—	24 40

Hivatalos arányok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1906 szept. 25-én.

Magyar aranyjárdék 4%	112	50
Magyar koronajárdék 4%	94	60
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	84	25
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	94	70
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény 9%	—	—
Magyar gyermekjegy-kölesön	208	—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölesön	154	—
Osztrák járadék papirban	98	75
Osztrák járadék ezüstben	99	75
Osztrák korona járadék	116	50
Osztrák járadék aranyban	99	35
1860. oszt. államsorsjegyek	156	—
Osztrák-magyar bankrészvény	17	75
Magyar hitelbank részvény	807	75
Osztrák hitelbank intézeti részvény	672	25
Osztrák magyar államvasuti részvény	673	50
Német birodalmi márka	19	08
London vista	117	75
Páris vista	240	10

A szerkesztőért felelős:

Dr. VU CSKICS GYULA.

Egy-két jó családból való,
2—3 középiskolát végzett fiú
fizetéssel felvétetik

tanulónak

a Szent László nyomdában.

Hirdetmény.

Az 1892. évi XV. t. c. 3 §-a szerint nyílt községekben azok a szőlős gazdák kik szeszese italok kimérésével, vagy kismértékben való elárulásával (1888 XXXV. t. c. 2 §-a) nem foglalkoznak, abban a kedvezményben részesülnek, hogy saját termésű boraiktól a házi szükségletre szánt bormennyiség után állami italdó fejében az 1893. év előtt fennálló fogyasztási adónak megfelelő részt fizetik vagyis: Nagy-Váradon mint I-ső osztályu községben bor után hectoliterenként kincstári adóban 6 kor. 70 fillér városi adóban 4 kor. összesen 10 kor. 70 fillért, bormust és szőlőcefre után 5 kor. 04 fillért.

A most hivatolt törvény végrehajtása tárgyában kiadott 1892. évi 51015 sz. pénzügyministeri utasítás 26 §-a értelmében felhívom mindazon szőlőbirtokosokat, kik az előbb emli-

tett kedvezményre igényt tartanak, miszerint f. évi szeptember hó végével, legkésőbb azonban szüret megkezdéséig ebbeli igényüket a városi fogyasztási adóhivatalnál annyival is inkább jelentsék be, mivel a későbbi bejelentések tekintetbe vehetők nem lesznek.

Nagyvárad, 1906. évi, szeptember 24-én.

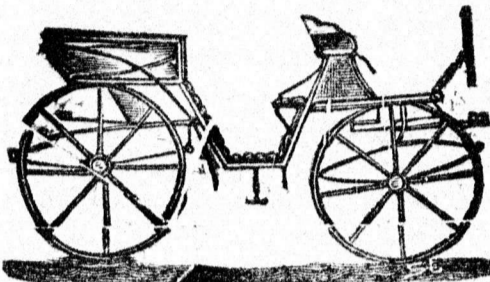
Lukács Ödön,
tanácsos.

HIRDETESEK

jutányos árban
felvétetnek a

"TISZÁNTÚL"

kiadóhivatalában.

Villanyerőre berendezett n.-várad
KOCSIGYÁR!

Hogy Biharvármegye gazdaközönségének kocsis szükségletét kielégíthessük, gyárunkat

villanyerőre

rendeztük be s így azon helyzetbe jutottunk hogy képesek vagyunk a legnagyobb megrendeléseket a legrövidebb idő alatt teljesíteni.

Raktárunk megtekintését új kocsikból a nagyközönség figyelmébe ajánljuk mindennap reggel 7-től d. u. 6-ig.

Nagyvásár alkalmával a kocsikiállítást Szilágyi Dezső-utcán rendezzük.

Állandó raktárt tartunk u. m. fedeles, fedeletlen, üveges landauer, landonet, Esterházi, bordás, paszket, kucsir, női hajtó charaban és sandlaufer kocsikból.

Bármilyen fék 12 óra alatt szereltetik.

Mint a gumi kerekek helybeli képviselője, azokat részletfizetésre szállítjuk és a tőlünk beszerzett gumikerekek javítását díjmentesen eszközöljük.

Elvállalunk ezenkívül mindenféle javításokat u. m. kovács, kerékgyártó, szatler, fényező munkát a leggyorsabban elkészítve.

Mindenféle kocsikellékek u. m. lámpa, szivacs, szarvasbőr, nicklirozott rudvasalás gyári árban kaphatók.

Régi kocsikat javítunk s egész újra is kicserélünk.

A n. é. közönség szives pártfogását kérve, vagyunk tisztelettel

VADÁSZ TESTVÉREK,

kocsigyárosok, Szilágyi Dezső-utca. Telefon sz. 445.

Ugy vidéki, mint helybeli levélmegrendelésekre személyesen jelenünk meg. Árjegyzéket kívánva és bérmentve küldünk.

ingyen
1737

A világ legnagyobb mozgófénykép-vállalata, a kinematográfok királya,
a Narten-féle Bioskop

Nagyváradon a VASÁRTÉREN óriási csarnokában minden másodnap új műsorral **szenzációs előadásokat tart.**

Műsor:

szeptember 26-án.

Orosz és japán tengeri ütközet — Lehetetlen fürdés — Megbűntetett rablás — Szent Antal megkísértése — Új sport a lovaglásban — Japán varázsló. — Vilmos császár Kielben — Az ördög Kazán — Ez az én kalapom? — Karneval Nizzaban — Hering halászat — Csoda album — Szeretem és égbáboru — Egy őrző kutya kerestetik — Érdekes ujság — Kényes utazó — Tűzijáték Londonban — Meglepetés — Modern cselédek — Elutazás az éjszaki sarkra — A kis fatolvajok — Vigyázz, ha jön a férjem — A francia vámcsempészek.

Az előadásokon a cs. és kir 37-ik gyalogezred zenekara játszik.

Előadás kezdete este 8 órakor Pénztárnyitás este 7 órakor. Vasár- és Ünnepnep 4 és 8 órakor. Helyárak: Számozott I. hely 1 kor. II. hely 60 fill. III. hely 40 fillér. Fenntartott páholyülések (4 személyre) 4 kor. előjegyezhetők a Bioskop nappali pénztáránál. Műsorváltozás fentartva.

Kiváló tisztelettel

Narten György,
magánmérnök, tulajdonos.

Hirdetmény.

Nagyvárad város II. kerület: Ujváros és Külváros, és a III. kerület: Váralja, Velence, Csillagváros városrészeire s a hegyre vonatkozó — a kir. pénzügyigazgatóság érvényesítésével ellátott 1906 évi fegyveradó kivétési lajstromok az 1883. évi XLIV. t. c. 18. §-a értelmében f. évi szept. 27-től október 4-ik napjain át nyolc napi közszemlére a városi adóhivatal 11-ik számú szobájában a II-ik kerület Ujváros és Külvárosra nézve, 26-ik sz. szobájában a III. kerület Váralja, Velence, Csillagváros és a Hegyre nézve, azon figyelmeztetéssel tételnek ki, miszerint

érdekelte adókötelesek, a jelzett lajstromokban terhükre előírt adót ott megtekinthetik s az elleni netáni felszólamlásukat azon adózók, kik ezen adónemmel már az előző évben is megróva voltak, a lajstrom közszemlére kitételének napját követő 15 nap alatt, azok pedig, kik ezzel a folyó évben először rovatlak meg, ezen adójuknak adókönyvecskéjükbe történt bejegyzését követő 15 nap alatt — a később benyújtott fellebbezés érdemi tárgyalás alá nem fogván vétetni — a kir. pénzügyigazgatósághoz írásban benyújthatják.

Nagyvárad, 1906 szeptember hó 24-én.

Városi adóhivatal.

Parket és butorgyár

Van szerencsém a t. érdeklődők figyelmét felhívni, hogy a Kolozsvári-utca 58. sz. a. telepen

parket és butorgyárát

rendeztem be. Felvilágosítások és árajánlatokkal a központi iroda Uri-utca 703. sz. a. szolgál, a hová a megrendelések is intézendők.

Tisztelettel.

ifj. Rimanóczy Kálmán.

„Első nagyváradai cipő és csizmagyár,” Moskovits Farkas és Társa ajánlja

elsőrendű kézimunka

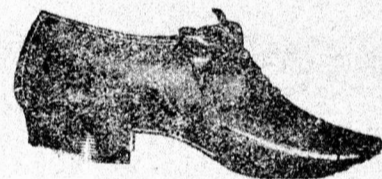

cipő és csizma

készítményeit.

Nagyvárad, Kossuth-u. 5. szám
(volt rendőrségi épület.)

HAAS FÜLÖP és FIAI szőnyeg és butorszövet gyárosok. Magyar kir. udvari szállítók.

Nagyvárad, Fő-utca, az új Rimanóczy-palotában.

Biharmegye és Nagyvárad közönségének ajánlja szives figyelmébe

dusan felszerelt raktárát.

Eredeti keleti szőnyegek nagy választékban a legolcsóbb áron.

Továbbá minden egyebnemű szőnyegek, futószőnyegek, linoleum kókusz-futók, kókusz-lábtörölők, kerevet átvétők, angora kecskebőrök és erdélyi pokrócok.

PAPIRKÁRPITOK

ugymint: szalon, uri, ebédlő-, hálószobáknak legujabb styl szeriut. Ágy-, asztal, flanell-, kocsi- és utazótakarók, függönyök és portierek minden minőségben és árban.

Butorszövetek a legelegánsabb, valamint a legegyszerűbb kivitelben.

Jutányos árak mellett.

Haas Fülöp és Fiai

gyárosok, m. kir. udvari szállítók. Fő-utca.
Rimanóczy-palota.

Réti Takarékpénztár

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Nagy-Váradon.

Lebonyolít mindentéle bankügyletet u. m. váltókölcsönt nyújt, jelzálogkölcsönt ad kamat okra, betéteket elfogad: könyvre, 5- % mellett és folyószámlára, valamint folyószámlakölcsönöket nyújt.

Konvertál kölcsönöket előnyös kamatláb mellett, előleget nyújt értékpapirokra, kézi zálogokra stb.

Az intézet Szaniszló-u. 61. sz. alatt Uri és helyisége Szaniszló-u. sarkán Grósz Sándor házában van.

Pártoljuk a hazai ipart! Ne vigyük pénziinket idegenbe
hanem vásároljunk kizárólag magyar készítményű

BÚTOROKAT

gyári árban, kezeség mellett a

Magyar Műbútorgyár Részvénytársaságnál
NAGYVÁRADON, FŐ-UTCA ELEJÉN.

Ipari és kereskedelmi vezető: **PORJESZ HERMAN**

Teljes lakás- szálloda- és kávéházberendezések műipari vállalata.
Kívánatra tervek és költségvetések. — Telefon 421 szám.

HÁASZ MANÓ kézmű- és divatáruháza NAGYVÁRAD Zöldfa-utca elején

Meglepő az a szépen összeválogatott nagy raktár, a mi most érkezett meg mindentéle őszi cikkekben, gyönyörű divat-ujdonságok, melynek megtekintése figyelmet érdemel. Az árak pedig elvannak ismerve, hogy a legolcsóbbak.

Vallerstein Fülöp Fiai Nagy-Várad Bémer-tér.

Két nagyobb áruraktár megvétele azon kellem^s helyzetbe juttatott bennünket, hogy

intézetek és iskolákba jövő fiu és leánygyermeknek

szükséglendő mindennemű fehérneműeket, harisnyákat, zsebkendőket, eddig még nem létezett **olcsó szabott árak** mellett szolgálhatunk. Ugyanezen alkalommal értesítjük n. b. vevőinket, hogy

viisszamaradt nyári raktárunkat

saját bevásárlási árunkon alul, tehát gyári áron alul elárusítjuk.

Szőnyegek, függönyök, ágy és asztalterítőkből, felhalmozott izléses raktárunk mélyen leszállított árakon.

Asztalneműek és vásznakban a legjobb gyártmány.

Szövetek, diszek, csipkék minden elfogadható árban. — **Confectio** raktáram, különösen közhasználatra való darabok minden versenyt felülmúlnak.

Olcsó, szabott árak minden darabon jelezve és **ezenkívül** még készpénz-
vásárlásnál

5⁰/₀ árengedmény.

Postai rendeléseknél a meg nem felelő árakért a pénzt visszaadjuk.

Tisztelettel

Wallerstein Fülöp Fiai.

Madracok és paplanok mérték szerint.

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.